

Conversa amb l'Oriol Pi de Cabanyes.
"Un rebel escriptor que no vol fracassar"

Text publicat a *MundoDiario* (2 de juny de 1978)

«Arriba un moment en què és molt difícil trobar gent viva i no gent morta»

Cristina Gatell

Oriol Pi de Cabanyes és un dels més joves novel·listes de la nostra literatura actual. És un home entusiasmat per les lletres, que té moltes coses a trametre i que no vol resignar-se a romandre callat, sinó que necessita alçar la veu i cridar ben fort tot el que el seu cor viu i sent. Nombroses novel·les vénen a testimoniar aquest afany, com «Oferiu flors als rebels que fracassaren», novel·la amb la que es donà a conèixer, que guanyà a l'any 1972 el premi Prudenci Bertrana, i a 1973 el premi Crítica de Serra d'Or. Aquesta obra presenta la contradicció de la joventut que va viure l'embrutit món creat pel franquisme. D'un costat el mantenir-se fidel a un poble, lluitant per la seva llibertat, de l'altre el perill de cercar una evasió al cansament provocat per la insòlita situació del nostre país.

Per això tria dos camps: el món universitari i les comunitats contraculturals. El llibre és un record a tota una generació, que com tantes altres, es va veure frustrada per un context ingrat, arribant solament a ser uns rebels fracassats. Altres novel·les vénen a arrodonir la problemàtica global que es planteja l'Oriol, com per exemple «També les formigues, Dylan, algun dia ploraran de solitud», que va ser finalista del premi Josep Pla de l'any 1974 i «Esquinçalls d'una bandera». Ben recentment ha publicat el recull de contes «Novenari d'ànimes», que és la primera incursió de l'autor en el camp de la narrativa curta.

— Oriol, tu sempre has estat considerat bàsicament un novel·lista. Per què has iniciat ara l'experiència del conte curt?

— Des de feia temps tenia ganes de fer un llibre de contes, de la mateixa manera que també tinc ganes d'escriure teatre o assaig. Jo no em sento exclusivament novel·lista. La meva iniciació en la narrativa curta ha estat com una aventura arriscada, car per mi és molt més difícil que no pas la novel·la. Diguem que tinc molta més facilitat per escriure un text llarg que no pas pel treball de resum i condensació que suposa un conte.

AUTOR DE DIFÍCIL LECTURA

— En certa manera l'escriptor català s'ha d'enfrontar amb el problema de la llengua. Degut a la situació del català s'ha de constituir amb el defensor d'un patrimoni lingüístic i ha d'assolir la difícil tasca de recollir la llengua del poble i elevar-la a la categoria d'artística. Oriol s'ha preocupat molt per la qualitat literària de la seva obra, ha copsat la llengua viva del poble i ha fet d'ella tota una creació poètica. Potser per això la crítica l'ha enquadrat com a autor de difícil lectura. Estàs d'acord amb aquesta valoració?

— Sí, crec que sí. Jo parteixo de la base que és necessari innovar la literatura tradicional i revolucionar el llenguatge escrit. Potser he volgut escriure ara aquests contes amb un estil més tradicional per treure'm de sobre aquesta imatge d'autor difícil. En contra d'aquesta tesi crec que també s'ha de tenir en compte el fet de què del llibre «Oferei flors...» s'hagin venut milers d'exemplars, el que ve a demostrar que tampoc n'hi ha per tant, que el llibre es ven perquè agrada i s'entén.

— També s'ha dit que ets un escriptor romàntic i fins i tot un xic nostàlgic del segle XIX...

— Per començar vull desfer aquest malentès de la nostàlgia. Això va sortir en una entrevista, a un diari, i crec que és erroni. Jo no tornaria mai al segle XIX, ans al contrari, m'agradaria més viure a l'any 2000, per això em sembla que nostàlgia no és el mot més adient. El que jo volia era fer constatar que sóc un gran amant del XIX, perquè és un segle molt creatiu. Cal encara recuperar moltes coses del segle passat, com, per exemple, la tranquil·litat, la relació amb la natura i l'entusiasme per fer un món nou. Quant al qualificatiu de romàntic, hi estic d'acord, però entenent el romanticisme no com un determinat moviment literari, sinó com una manera d'entendre i d'enfocar la vida. Però no és que jo sigui un romàntic, és la meva època que és romàntica, i jo vull ser tan sols un home de la meva època.

UN HOME SOLITARI

— Em fa l'efecte que ets un home solitari (vius en una masia al camp, sense telèfon), que estàs sempre amb les teves idees, sempre rumiant...

— A mi m'agrada molt la solitud. M'hi trobo molt bé, fonamentalment perquè tinc moltes ganes d'escriure, de llegir, de mirar els ocells i de caminar. Per clarificar una mica aquesta idea podríem dir que el resultat de les passades eleccions del Barça expliquen una mica la

meva misantropia. Arriba un moment en què és molt difícil trobar gent viva i no gent morta.

— És aquesta la idea que volies reflectir a la novel·la «També les formigues, Dylan...»?

— La novel·la és un solil·loqui d'un individu que és paralític i que dialoga amb Bob Dylan, com a símbol d'unes ganes de viure molt intenses. Amb aquest fictici diàleg vull reflectir les dificultats de les relacions interpersonals en general, concretades en la experiència d'una vida comunitària, experiència que acostuma a fracassar pels mateixos lligams de relació establerts per la societat, per la gelosia, per la poca capacitat d'estar sols...

— Creus que el destí de l'home és inexorablement la solitud?

— Seria absurd negar l'evidència que la persona humana neix sola, viu sola i mor sola. L'home és impenetrable i tots els contactes que pot establir amb una altra persona són epidèrmics i molt difícilment permanents. És a dir, crec que la comunicació profunda entre la humanitat és un somni. És possible que aquest sentiment de solitud em vingui condicionat per la meva feina, amb la literatura no tinc possibilitat d'establir una comunicació directe, sóc tan sols un emissor i quan el meu missatge arriba al receptor, jo no rebo mai cap contesta.

— En escriure la teva novel·la «Ofereix flors...» volies reflectir la consciència d'una generació de rebels, potser la teva, que es van veure abocats al fracàs?

— Quan vaig escriure el llibre per a mi els rebels fracassats eren els hippies i al mateix temps tots aquells que no ens havíem pogut acostar a la simplicitat hippy per culpa del franquisme. També eren tots els joves als qui la repressió del sistema havia ofegat les il·lusions i obligat a una vida molt poc natural. Depenent del context, els rebels són uns o altres. A Portugal, per exemple, a on es va traduir la meva novel·la, els rebels fracassats eren els qui van creure amb el 25 d'abril i van sortir al carrer amb un clavell a la mà confiant amb un canvi substancial. Aquest sentiment l'he volgut reflectir també a «Esquinçalls d'una bandera», el desencís que ha produït el canvi, car aquest no és el canvi dels nostres somnis, ni aquesta és la Generalitat per la qual vàrem lluitar.

UNA NACIÓ OCUPADA

— Creus que és possible la professionalitat de l'escriptor en llengua catalana?

— Per a mi el mot professionalitat s'ha d'entendre a dos nivells: com a exigència de l'autor vers la seva obra i com a *modus vivendi*. En

aquest darrer sentit la professionalitat plena de l'escriptor català és impossible. Això és extensible a tot aquell que intenti viure de la seva obra en català, i és a causa de les deficiències estructurals del país que són un indicatiu de què ens trobem a un país ocupat. Jo hem considerat professional, al menys ho intento, en el primer dels sentits, i procuro comportar-me davant la meua obra, com si d'ella en depengués la subsistència física.

Difícil tasca la de l'escriptor català, sense un àmbit propi, sense un públic il·lustrat en la llengua, sense premsa, sense tots aquells elements que serveixen per a professionalitzar l'escriptor. Difícil, sobretot, per aquells que com l'Oriol Pi de Cabanyes s'han llençat a la recuperació de tants anys malaguanyats, volen recuperar i sostenir la voluntat d'afirmació cultural i nacional de tot un poble.

© de l'autor